

İsmail Türk'ün “Güler Yüzlü Toplum”u

Platon, 25 asır önce hocası Sokrates'in konuşmalarıyla yazdığı Devlet'te mutluluk felsefesini ve bunu kollayacak ideal devleti yazmıştı. Ondan yaklaşık 14 asır sonra, bizden yaklaşık 11 asır önce, doğuda Farabi Devlet'in şerhini Medinetül' Fazıla ile yapmış ve ideal bir yöneticinin vasıflarını yazmıştı: İdeal bir yönetici, birçok özelliği yanında anlayışlı, ince görüşlü, öğrenmeye gönüllü olmalıdır. Farabi'den yaklaşık 1000 yıl sonra 1996 yılında Galbraith, The Good Society'yi yazmış ve kitabında iyi toplumu şöyle tanımlamıştı: Her vatandaşın bireysel özgürlüğe, temel refah imkânlarına, ırksal ve etnik eşitliğe, iyi bir hayat yaşama fırsatına sahip olduğu toplum.

Bu yazdıklarım elbette birey, toplum ve devlete ilişkin tarihsel/düşünsel süreci anlatma iddiasında değildir. Bana bunları hatırlatan değerli hocam, İsmail Türk'ün “güler yüzlü toplum” kavramsallaştırmasıydı. Çok basit ama arı, duru ve çok şey anlatan bir kavram. Keyif aldığım lisans derslerinde, 1990 yılının bahar döneminde, bunu birkaç defa kullandığımı hatırlarım. Refah devletini anlatırken, devletin bütün amacının güler yüzlü bir toplum yaratmak olduğunu söylemişti. Bu kavram o günden beri bana hep İsmail Hoca'yı hatırlatır. Platon'un erdem tanımıyla ne kadar ilgiliydi bilmem ama erdemli, kendisiyle barışık bir insandı. Farabi'yi ne kadar merak etti bilmiyorum ama anlayışlı, ince görüşlü ve öğrenmeye gönüllü bir insandı. İki gözünden katarakt ameliyatı olduktan sonra bile masasında sürekli okuduğu bir şeyler vardı ve hatta yeni çıkan mevzuatı satır satır okuduğunu çok gördüm. “Hocam yine okuyorsunuz” dediğimde o babacan gülümsemesiyle “beşikten mezara kadar” demişti.

Bilgisayarla ilk tanıştığımız yıllarda Dilek Özkök-Çubukçu ile beraber asistanlığa yeni başlamıştık. Fakülteye birkaç bilgisayar gelmişti. Bilgisayarların kıdemli hocalara dağıtılacağı söylendi. Kendisi bu yüksek teknolojileri kullanmadığını söyledi. Son yazdığı Kamu Maliyesi kitabını daktilo ile bizzat kendisi yazmış, bazı değişiklikleri daksilleyebilmiş, fazlaca değişiklikleri ise sayfayı yeni baştan yazarak tamamlamıştı. Sayfa sayfa bunun şahidiyim ve her zaman açık olan kapısından gelen daktilo sesini duymayan yoktur meslektaşlarımız arasında. Dilek hoca ile kendisine gidip kendi payına düşen bilgisayarı bölüm odasına aldırabilirse asistan arkadaşların yararlanabileceğini söyledik. Kendi neslinden herkesin abisi olan İsmail Hoca bizim neslin de İsmail Babası idi. Hiç tereddüt etmeden fakülte sekreterini aradı ve talebimizi ilettili. Fakülte sekreteri uygun bir dille bunu yapamayacağını söyleyince Hoca kestirip attı ve “bana bütçe memuru gibi konuşma, o bilgisayarı çocuklarıma istiyorum” dedi. O bilgisayar “Maliye Enstitüsü” diye bilinen bölüm odasına konuldu ve uzunca bir süre dönem arkadaşlarımız yararlandılar.

Galbraith ve diğer son dönem iktisatçılarla ilgisini bilmem ama bireysel tercihleri, fırsat eşitliğini ve refah devleti kavramını önemseyen bir insandı. SPK'ya gidişimde Hoca'nın ne kadar önemsendiğini fark etmiştim. Kendisine bunun hikmetini sorduğumda her zamanki üslubuyla basit, duru bir cevap verdi: "kapısı açık çalıştım, sosyal demokrat-liberal demokrat ayrımı yapmadım".

Erdemli olmak söylemle beraber davranışların da tutarlı olması ile mümkündür. İsmail Hoca sabah mesai başlangıcında odasına gelir, mesai bitiminde ayrılırdı. Özel sohbetlerimizde "fakülteye gelmediğim zaman işyerini açmamış bir esnaf gibi düşünürüm kendimi" demişti. Vergisini ayın son değil, ilk gününde öderdi. Neden araba kullanmadığını sorduğumda gençlik yıllarında maaşını ailesi ile bölüştüğünü, sonraki yıllarda da artık öyle bir arzusu olmadığını söylemişti. Bütün mesai arkadaşları ve öğrencileri mesai çıkışında fakülteden kolej durağına yürüdüğünü ve oradan dolmuşa binip eve gittiğini defalarca görmüşlerdir.

Obir karakterdi. İngiltere'ye gittiğim 1990'lı yıllarda kendisiyle mektuplaşıyordum. O karakteri yansıtan kendine has el yazısıyla bana yazdığı mektuplarında yeni analiz tekniklerini mutlaka öğrenmem gerektiğini mütemediyen öğütlerdi. Yabancı dili çok iyi öğrenmem gerektiğini tavsiye ederken, kendine has "muzip" yüz ifadesiyle "İngilizce kavga edemiyorsan, o dili bilmiyorsun demektir" demişti.

Emekliliğinin son yıllarında uzun mesafe yürüyemediğinden düzenli olarak fakülteye gelemiyordu. Arada bir gidip evinden alırdım. Beraber yemek yer, Meray odasında kahve içerdik. Fakülteye her gelişindeki o mutlu yüz ifadesini hiç unutmam. Fırsat buldukça bunu yapmaya çalışırdım.

Hocalık ciddiyeti ile sempatikliği ve babacanlığı bu kadar güzel bir araya getirmek herhalde çok sıradan bir duruş değildi. Ciddiyeti hiçbir zaman güler yüzünü engellemedi. Güler yüzü hiçbir zaman ciddiyetini bozmadı. Odasına çok rahat giderdik. Ama neyi isteyip neyi isteyemeyeceğimizi bilirdik. Ya da farkında olmadan hocamızdan öğrenmiştik. Akademyanın ne kadar önemli ve onurlu bir çalışma alanı olduğunu hocamdan öğrendim. Mütevazı olmayı, bildiğimi hiç çekinmeden söylemeyi ve bilmediğimi açık yüreklilikle bilmediğimi söylemeyi de. Hocalığın önemli olduğunu ve ayaklar altına alınmaması gerektiğini, hocalık vakarının korunması gerektiğini de. 1990 yılı İnek Bayramı'nda maliye fermanını ben okumuştum. En önde oturan, fermanı dinleyen ve "atom karınca, İsmail hoca" dediğimde yine o güler yüzü ile alkışlayan o hocaydı.

Büyük insandı. 2015 yazında tatildayken vefat haberini aldığımında bütün ailem yasta olduğumu fark etti. İlk işim uçak bileti almak oldu. Maltepe'deki cenaze

merasiminde mesai arkadaşları, öğrencileri ve dostları vardı. Korkut Boratav Hoca beni görünce şaşırmadı ama “ne zaman geldin” dedi. “Sabah uçağıyla” dedim. “Sadık asistan” diye gülümsedi.

Mülkiye’yi mülkiye yapan hocalarımızdan birisiydi. Kurumlar değişmez, dönüşmez diye bir şey yok. Elbette değişir ve dönüşür. Ama gelenek içerisinde değişimin sağlam bir yeri vardır tarihte. Köklere sadık kalarak dönüşmenin kalıcılığı, asaleti vardır. Yeni nesil, hocalarını unutmamalıdır. Sadece bireysel saygı açısından söylemiyorum. Miras bıraktıkları literatür, değerler seti ve kurumsal bağların tümüyle yaşatılmasından söz ediyorum. Hocalarımızın birbirlerine nasıl saygı duyduklarını gördük. Bunu yaşatmalıyız.

Mülkiye, kurulduğu günden beri, bu toplumun nabızı oldu. Modernleşmenin bu topraklardaki teorisini seçkin akademisyenleri ile kuran bu okul, verdiği eğitim ve öğretim ortamı ile güler yüzlü toplumun pratisyeni oldu. Umarım İsmail Türk gibi fakültenin köşe taşı hocalarının aramızdan ayrılması ile fakültenin güler yüzü ortadan kalkmaz. Başta İsmail Türk olmak üzere aramızdan ayrılan bütün hocalarımızı rahmetle anıyorum. Ruhları şad olsun.

Abuzer Pınar

